

Janez Ülen: Žepna matematika

Iz dveh razlogov so kapljali učitelji na vzhodno periferijo tudi od drugod. Ker je drugje pač zmanjkalo služb ali zaradi ljubezni kot novi in nevsakdanji matematik. Veseli smo jih bili, prišlekov, v ustaljeni mehurček so prinašali svežino, odtise drugega, privlačno neznanega, tudi mestnega okolja.

Če si podeželan, če se nisi rodil za klavirjem in pred skladovnicami knjig, še ne pomeni, da želiš tudi ostati provincialen, zamrzniti v času in okolju.

Povsem drugačen učitelj je bil, govoril brez običajnih panonskih naglasov in širokih vokalov, uporabljal sveže in zanimive načine, zbijal šale. Kupe šal.

»Lahko me pozdravljate z *dober večer*, ker vem, da se vam ob učiteljih zmračí pred očmi! Računati znate? No, potem pa kar računajte na obsežne naloge!«

Zoprno in suhoparno matematiko je v kratkem času čudežno recikliral v privlačno miselno igro, učilnico brez dragega posega predelal v zabavišče.

»Kako matematiki vabimo kokoši? 3.14 , 3.14 , 3.14 ...!«

Če smo pri pouku običajno mirno ždeli na trdih stolih, si uspešno kvarili držo in bolj ali manj pozorno lovili enoličnost, ki se je trdoživo plazila izza katedra, prisilno konzumirali predvidljivost in dolgčas, je bilo pri njem osupljivo drugače. Tip je blestel, izskočil najbrž iz leksikona matematično-logičnega humorja, da bi se prišutilil v sedmi razred OŠ Daleč Vstran:

»Kje je $11+2$ enako 1 ? Bo šlo? Ja na uri vendar!«

Zbogom, nadležnost in muka, dobrodošla, zabava in izziv!

Ko ni pokal fint in vicev, je delil listke s problemskimi nalogami, dvigal zahtevnost tistim, ki so jih rešili, zniževal drugim, ki so omagali. Ulovil nas je na humor in otroško slabost, željo tekmovati z drugimi in s samim seboj, izstopati, zmagati in napredovati. Za obliko nivojskega pouka je šlo, seveda, leta prej, preden je za krajši čas postal tudi del uradne šolske doktrine.

Sanjalo se nam ni, kako se tej obliki pravi, pa nam tudi ni bilo mar, a še tisti, ki neki matematiki do nedavna ne bi dopustili niti v senco svojih interesov, so se vzdramili in trudili zlesti v višji, če se da najvišji nivo. Zdelo se je presenetljivo enostavno, pa spodbudno in dinamično. Če rešiš izziv, vstaneš in se preseliš, če ti spodleti, tudi. Prej pusto učilnico so napolnili energija, ustvarjalni direndaj, tekmovalna mrzlica in zvoki veselja. Ure, ki so se do tedaj vlekale kot litanije ali obisk

zobozdravnika, so minevale kot sladki odmori. Ko so za nameček celo zapriseženi častilci žogobrca našli voljo in čas ter se prostovoljno spotili še na šolskih in regijskih matematičnih prvenstvih, je učitelj slavil gladko in popolno zmago.

Saj ni šlo brez ocen, a je šaljivi *game changer* tudi ustno spraševanje pri tabli spremenil v šov, sicer stresne momente v znosen, kaj znosen, zabaven preizkus. Tudi ko ocena ni bila najvišja, so učenci od table odskakljali z nasmehom, z občutkom, da so bili pravkar del uspešne predstave.

Na matematično seanso pred tablo je bil povabljen tudi moj prijatelj. Tam je odgovarjal odločno in sproščeno in to z rokami v žepih. Desnico je potegnil na plano le, ko je s kredo in številkami poplesal po tabli, in jo nato znova urno pospravil v varno zavetje hlač. Učitelj ga je z zanimanjem opazoval, nakracal čez čas nekaj na list papirja na svoji mizi, ga skrbno prepognil in učenca povprašal:

»Veš, kje živi krojaški mojster Anton? No, odnesi mu ta list in povej, da ga lepo pozdravljam!«

Sošolcu in prijatelju se je stvar takoj zazdela nekoliko nenavadna in sumljiva. Kako da ga h krojaču pošilja prav sredi spraševanja? Popraskal se je za ušesi in počasi prevzel list. Kaj naj, naročilo je le naročilo. Negotovo je oddrsal proti vratom.

Otroška radovednost ali iskrica dvoma, ki so jo najbrž sprožili sveži spomini na učiteljeve brezštevilne in raznovrstne domisljice in vragolije, sta tik pred vrati učilnice dokončno zavrli njegov že itak obotavljivi korak. Pogledal je učitelja, pogledal sošolce, ki smo napeto spremljali situacijo in čakali razplet, začutil naelektrenost v prostoru, nato pa oči vendarle vrgel na list. Razgrnil ga je in olajšano izdihnil. Sprostil in posvetlil je svoj obraz ter s polnimi usti smeha glasno zažlobudral sporočilo:

»Mojster Anton, zašijte mu žepe!« ...

Za matematiko je šlo, jasno, pa za igro, merjenje in smeh, predvsem pa za spretno in plodovito plenjenje srca. A tudi življenje je krojač, reže, vdeva in všiva čudne in dolge niti. Desetletje pozneje sem se v nekem drugem okolju tudi sam premeril na oni strani katedra in se na moč trudil skrojiti novo zgodbo in zavezo. Vame so zrl naviti mulci, tudi sin zabavnega učitelja matematike, jaz pa sem si belil glavo, kako bi njegovo radoživost ter mlado energijo vseh ostalih za neko drugo šolsko znanost pritegnil in pospravil v žep gladko in iskrivo, kot je svojčas to znal in izpeljal njegov ata. Poskusiti po preizkušeni analogiji ni bilo pretežko, greh pa najbrž tudi ne:

»Zagotovo ste dobri v pravopisu! Je pravilneje *beli* ali *bel rumenjaka*?« ...

